

LOVIŠTE

ARETÉ
I EDNAČINA. RUČA

Za izdavača
Nina Gugleta

Glavni i odgovorni urednik
Nina Gugleta

Izvršni urednik
Ana Jovanović

Lektura i korektura
Aleksandra Dunderski

Dizajn korica
Anja Banješević

Štamparija
Artprint, Novi Sad

Tiraž
500 primeraka

Izdavač
Areté, Beograd, 2021

copyright© Katarina Nikolić

LOVIŠTE

Katarina Nikolić

Prošlost nikad nije mrtva, pa čak najčešće i nije prošlost.
Vilijam Fokner

PRVO POGLAVLJE

DECEMBAR 2016.

1.

U lovačkom domu je bilo zagušljivo i jedva je mogao da diše. Žuta svetlost igrala je po glavama prepariranih životinja okačenih na zidovima. Osmogodišnji dečak Mihailo držao je svoju vazдушnu pušku snebivljivo odmeravajući sve te glasne i razmetljive ljude oko sebe. Izgledao je tako sićušan u tom društvu džinova, lokalnih lovaca i očevih prijatelja okupljenih oko stola. Pili su i jeli dimljenu srnetinu. Otac je sanjivo pratio razgovor, nije bio raspoložen. Svi su se radovali predstojećem danu. I on, takođe. Iako mu baš i nije bilo jasno šta se to sprema. Ali nije bilo ni važno. Zazorljivo je odmeravao sošku u uglu. Trudio se da ne gleda u te neustrašive muškarce.

Posmatrao je njihove ruke, debele i masne prste, to meso divljači po ovalima, u tanjirima. Kad bi mogao da gleda u pod, ali tako bi još više privukao pažnju. Otac je prekrstio ruke i nemo sedeo. Ponekad se smeškao, mada retko. Taj četrdesetdvo godišnji bradati lovac retko se i smejavao, bezmalo nikad. Iako se dečak plašio da ga neki od tih pogleda ne zaledi u mestu, niko zapravo nije ni gledao u njega. Pripiti lovci su se odavno navikli na njegovo prisustvo jer ga Ilija često dovodio u lovački dom.

Magda je usluživala goste i zaobilazila dečaka. Godinama je radila u lovačkom domu. Napadno našminkana, ali još uvek lepa, poput nakostrešene mačke i bez dlake na jeziku bila je jedina žena među svim tim muškarcima.

Bila je kasna jesen. Napolju je pao mrak. Mihailo je stajao pored trofeja, piljio u mrtve staklaste oči, tražeći u njima nešto čega nema. Čvrsto je stegao vazdušnu pušku, podigao je uvis, nišanio. Igrao se lova.

Lovci su razvezali o svojim podvizima. O onima koji su se dogodili i onim koji nisu. Izmišljali su priče o neuhvatljivom vepru, uzdizali se do zvezda, poput šumskih heroja sa jasnim ciljem. Sve je to bilo mnogo smešno. Lovci stare a šuma i dalje živi, obnavlja se. Snjihovim pričama nestaju i sve te životinje i pretvaraju se u oronule trofeje, prašnjave, posvetlele od toplote i dima.

Na trenutak vatra u kaminu snažno zapucketa. Jedan od lovaca osvrnu se ka Mihailu.

– Šta ti je to u rukama? – upitao je.

– Puška – odgovorio je dečak.

– Šta će tebi puška? – nastavio je lovac.

Dečak je bio sve ponosniji. Lovci su se smeškali. Čak se i njegov otac jedva primetno osmehnuo.

– Da idem u lov – odgovorio je Mihailo.

– Drži tu pušku da je vidimo, momče!

Svetlost je snažno zasijala u uglovima i lovci su nastavili da se smeše, nazdravljaju i klimaju mu glavom. Mihailo srećno podiže pogled ka ocu. Ali njegov otac, bezizraznog lica, gledao je u nešto drugo.

Ispred lovačkog doma je bilo mračno i svaki šum ga je plašio. Svetlost je tinjala, ali je graja bila sve glasnija, smeh sve nerazumniji. Mihailo je otišao u šupu nedaleko od lovačkog doma.

Nemački ovčar je ležao u svojoj kućici, vezan. Toliko mu je bilo hladno i dosadno da više nije reagovao. Samo je sanjivo gledao.

– Požuri, Mihailo! – podviknuo je otac.

Mihailo je ušao u šupu i prišao naslaganim cepanicama.

– Mihailo! – povikao je Ilija opet, prekorno.

– Evo! – odgovorio je dečak.

Stajao je pred uredno naslaganim cepanicama i osluškivao. Senke su jurile po zidovima pod svetlošću njegove male baterijske lampe. U njegovom svetu sve je bilo maleno, sve osim tog straha koji je osećao i koji ga je mučio i pritiskao mu detinje grudi. Učinilo mu se da se nešto pomera u mraku. Nešto se sigurno kretalo! Dečak spremno podiže vazdušnu pušku. Iz mraka polako izađe lane i napravi nekoliko nesigurnih koraka. Mihailo se postideo.

Dečak i lane posmatrali su i procenjivali jedan drugog.

Vratili su se istim putem kući, od lovačkog doma starom kaldrmom izašli su na novi put, šibani decembarskim hladnim vetrom pod mesečinom i golim krošnjama. Šuma i jezero u bili iza njih, sve je bilo tiho, u kolima pogotovo. Otac je gledao ispred sebe, u mrak. Mihailo je sedeo pozadi i držao lane u naručju. Čekao je da ga otac pogleda. Lane se sklupčalo, potpuno mu je verovalo.

– Moraćeš da brineš o njemu – rekao mu je otac.

– Hoću.

– Da ga hraniš i čuvaš – nastavio je.

– Hoću.

– Kad poraste, moraćeš da ga vratiš.

Mihailo je ćutao. Otac ga je pogledao u retrovizor. Ilija se dobro zagledao u životinju, u njene krupne, tužne oči.

– Jesi li razumeo?

– Jesam – potvrdio je dečak.

Ilija je pratio put, magla je bila sve gušća, a hladnoća je sve više stezala. Te večeri, jesen je konačno pokazala zube. Ilija je samo želeo da što pre stigne kući, istušira se i legne u krevet, odagna sav taj nesnosan vonj dima i samoće kojim je bio okružen. Pokoravao se svemu, sve zbog tog dečaka. Opet se zagledao u lane, pa prešao pogledom na svog sina, i u jednom trenutku mu se učinilo da nema nikakve razlike između ta dva stvora. To mu se nimalo nije dopadalo. Štaviše, zabrinjavalo ga je. Odmah je počeo da preispituje svoju odluku

i znao je da je pogrešio. Zbog tog laneta dečak neće postati snažniji, neće postati lovac. Preterao je. Ali šta je mogao da učini? Zar je mogao da predvidi?

Možda i jeste, ali šta vredi sad o tome razmišljati. Stvar je gotova i treba je držati pod kontrolom.

Iz suprotnog pravca zasvetleli su farovi automobila. Ilija se usredsredio na vožnju. Kada je automobil prošao pored njega, jasno je mogao da vidi izgubljenog muškarca, nesigurnog u vožnju, u put. Bilo je veoma kasno. Tim putem su retko prolazili nepoznati automobili. Bilo je očigledno da je muškarac pogrešio i produžio starim drumom, ka lovačkom domu. Ilija je nastavio da vozi, ali ga je vrlo brzo u retrovizoru zaslepila svetlost farova tog nepoznatog automobila, koji se očigledno okrenuo i vraćao. Mihailo je spavao na zadnjem sedištu. Lane se odvojilo od dečaka, nekoliko puta pogledalo gde bi moglo da se smesti, ali je vrlo brzo odustalo i ostalo na sedištu, podalje od Mihaila. Nepoznati automobil je ubrzao, prestigao Iliju i izbio na asfaltirani put koji vodi do sela, prateći znak. Ilija je išao za njim. Sve mu je to bilo čudno. Niko ne dolazi ovde tek tako, u gluvo doba noći. Ovde se sve dešava sa razlogom. Ljudi se poznaju.

Motre jedni na druge. I za sve ove godine, niko nikada nije zalutao, ili skrenuo sa puta. Da se nije nešto dogodilo, pomislilo je. Ali ubrzo je nepoznati automobil skrenuo ka centru, i Ilija ga je izgubio iz vidokruga. Kad se zaustavio, video je da nije ostavio upaljeno svetlo ispred kuće i zadubljen u misli, noseći dečaka u naručju, zaboravio je i na nepoznati automobil i na lovce.

Vatra u kući se već bila ugasila.

– Hoćeš sutra da budeš tu kad se probudim? – upitao je Mihailo.

– A gde bih bio?

– Ne znam.

– Ne idem nikud – odgovorio je.

Pošto je pomogao pospanom dečaku da se izuje i obuče pidžamu, Ilija je pošao nazad do kola.

2.

U kolima su uglavnom ćutali. Očigledno je da su oboje bili uplašeni pred onim što ih čeka. Ali ta bliska budućnost bila je svetlija od onoga što ih je snašlo u gradu, svih tih neprijatnosti kojima su bili izloženi, obeshrabreni, ponizni i uniženi. Barbara ga nije osuđivala, ali je bila tužna. A on, previše odsutan, odao se tom nemiru.

Razočaran, došao je u to selo udaljeno samo tridesetak kilometra od Beograda. Ako je već želeo da pobegne, zašto nije odabrao neko drugo mesto, nešto na jugu zemlje, na drugom kraju sveta, ako treba? Ne, on je želeo da ipak bude dovoljno blizu za slučaj da ga neko pozove da se vrati. Taj kraj nije bio zvaničan kraj. Bar ne za njega. I to je Barbaru najviše mučilo.

Skrenuli su kod pumpe i pošli prema naselju. Kad su prešli preko mosta, ugledali su znak. Reka se širila ispod njih, okružena bagremovima, crna poput noći. Prolazili su pored metalnih kapija, neosvetljenih starih kuća. Crkva se nazirala u mraku. Svi putevi dodirivali su se u centru sela, a u parku visoko uzdizali četinari i kestenovi stari nekoliko decenija.

Adam je vozio, i kako su odmicali, ulice su bivale sve mračnije, a put sve uži. Udaljili su se od centra.

– Mislim da si pogrešio put – rekla je.

– Nisam, već sam bio ovde – tvrdoglavo je odgovorio Adam. Demijan je spavao na zadnjem sedištu, pokriven.

– Kada?

– Davno – odgovorio je.

Da, zaista je pogrešio skretanje i produžio pravo. Kada su prošli pored drugog automobila, Barbara je opazila lane u kolima. To ju je razveselilo.

– Šta je bilo? – upitao je Adam, pomalo ljut što je pogrešio put.

– Jesi video?

– Šta?

– Ovaj tip vozi lane u kolima.

– Nisam, gledao sam u put. Lane u kolima?

– Da.

– Samo želim da stignemo što pre.

– Da – odgovorila je ona.

Barbara je želela da to putovanje traje dugo, duže nego što je bilo moguće. Jer je jedino tada mogla da se prepusti sanjarenju i razgovara sa samom sobom o svemu što će raditi i za šta će se boriti. Ali taj unutrašnji monolog završio se onog trenutka kad su ušli u selo i, obavijeni mrakom i gustom maglom, ugledali kuću u kojoj će stanovati.

Adam je kasno legao u krevet, nije mogao da spava. Ni Barbara nije spavala, nagađao je po njenom disanju. Razmišljao je da li da joj nešto kaže, ali je brzo odustao. Uskoro je sve utihnulo i više se ničeg nije sećao.

3.

Ujutru, nakon što je pripremio mleko za lane i pružio Mihailu flašicu da ga nahrani, Ilija je otišao u svoju radionicu. Mihailo se igrao sa lanetom. Najpre ga je hranio i mazio pa jurio i plašio.

Pokušavao je da izmami reakcije od uplašenog mladunčeta. Ilija je znao da će dečaku biti veoma teško da drži flašicu dok lane halapljivo pije mleko. Odsutan, neko vreme je sekao letve na mašini, a onda je, malo kasnije, kada je izišao po daske, ugledao Mihaila kako pokušava da veže grančice lanetu na glavu. Lane se bunilo, ali je Mihailo bio uporan. Ilija se vratio u radionicu i spustio daske.

Nakratko se zagledao u godove a onda provirio napolje pazeći da ga Mihailo ne primeti.

– Ne pomeraj se – Mihailo je govorio lanetu i ono se najzad smirilo. – Ti sad nemaš rogove. Ništa ne vredi ako nemaš rogove. Moram da ulovim tvoje rogove. To je najbitnije, znaš.

Lane je bilo mirno, nije se opiralo. Mihailo mu je stavio lažne rogove i dobro ih pričvrstio da ne spadnu. Ilija se okrenuo i vratio u radionicu. Radio je dugo, sve dok se Mihailo nije umorio od igre i ušao u kuću. Isključio je abrihter, koji je do tog trenutka prigušivao zvuke iz dvorišta i pomagao mu da zaboravi ono što je čuo.

Uveče, njih dvojica su sedeli za stolom. Zbog utuljene svetlosti sve u njoj je izgledalo pohabano i staro. Karirano ćebe bilo je prebačeno preko dvoseda, a stvari uredno složene. Ogromne Ilijine čizme stajale su pored ulaznih vrata, odmah pored Mihailovih. Tu nije bilo mesta za druge. Samo za njih dvojicu.

Ilija je čistio pušku, rastavljavao je i glancao. Mihailo je pratio kazaljke na starom mesinganom satu i osluškivao. Jednom je bio uzeo sat, ali čim ga je dodirnuo, sprava je ispala i zazvečala. Tada ga je otac zamolio da ne dira stvari sa ormana, ali njega je sve vreme kopkalo otkud im taj sat jer je bio drugačiji od svega što su imali.

U sobi je bilo toplo i Mihailo je u tom trenutku pomislio kako ne bi izašao napolje ni za šta na svetu. Za dečaka koji je odrastao u lovištu, naviknut na životinjski vonj i blato na čizmama, na fijuk ispaljenog metka u decembarskoj magli, na sve osim na taj sat, ta soba im je bila jedino utočište. Prelistavao je izlisanu knjigu o lovu i jelenima, ali je krišom pratio svaki očev pokret. Znao je i pre nego što otac posegne šta će ta ruka da dohvati. Nisu se zbunjivali ni ruka ni dečak.

– Bilo je lovaca koji su osvojili više od dvesta četrdeset bodova. Ponekad čak i dvesta četrdeset dva – pričao mu je otac.

– Kad je to bilo?

– Davno.

– Koliko si imao godina?
 – Bio sam stariji od tebe, svakako. Mnogo stariji.
 – Ko je to uspeo?
 – Jedan čovek.
 – Znao si ga?
 – Svakako.
 – Gde je to bilo?
 – To se ne pita.
 – Zašto?
 – Takvi rogovi su bili toliko vredni da su se lovci plašili da kažu odakle su. To je bila tajna – objasnio mu je otac.

– Jesi ti znao?

– Jesam.

Mihailo je ućutao, znao je kad treba da prestane da ispituje. Nastavio je da razgleda i čita knjigu.

– Zašto moram da ga vratim?

Ilija nije odmah razumeo šta ga dečak pita.

– Zato što mladi jeleni ne smeju da se igraju sa decom.

– Zašto? – upitao je.

– Ako ga naljutiš, krenuće rogovima na tebe.

– Pokazaću mu ja ako krene na mene.

Ilija je nastavio da glanca pušku, pogledajući Mihaila ispod oka. Dečak je čitao knjigu, ponosan.

– I tvoje lane će imati lepe rogove. Još je mali, ali već možeš da mu opipaš rožišta?

– Da.

Mihailo je ćutao. Tačno je da može da opipa rožišta, a to znači samo jedno: da više neće moći da se igra s njim.

– Rekao sam ti da oni svake godine odbacuju stare rogove da bi im izbili drugi. Lepši i snažniji. A stari, on je pravi desetarac. A tek njegov crvena dlaka...

– Crvena?

– Još uvek nije dobio zimsku dlaku. Sad stoji tamo u opalom lišću i ne razlikuje se od drveća.

– Poneću svoju pušku.
 – Ne smeš da se žališ. Ne smeš da pitaš: Još koliko ima da čekamo?

– Neću – odgovorio je uzbuđeno.

– Čekaćemo koliko god bude trebalo.

– Čekaćemo!

– Čekaćemo i satima ako treba.

– Satima?

– Da.

Mihailo je čekao da otac nastavi, ali Ilija nije imao više šta da kaže.

– Dodaj mi ulje – rekao mu je.

Mihailo mu je dodao ulje i Ilija je podmazao pušku. Mala kazaljka se u tom trenutku za milimetar pomerila.

4.

Vozili su se u čamcu. Mihailo je posmatrao obalu. Golo drveće je samo čekalo da sneg prekrije grane. Lišće je ležalo na zemlji poput pokisle životinje. Svuda se širio zadah vlage, prepoznatljiv miris kasne jeseni. Priroda je mirovala. Zvuci su se gubili u daljini. Reka ih je nosila na talasima, daleko. Mihailo ništa nije čuo od brujanja pente. Taj zvuk ga je uvek uljuljivao u misli. I Ilija je bio odsutan. Dok je motor brundao, rečno ogledalo je ispisivalo senke, širilo se beskonačno. On je samo sedeo i posmatrao obalu, u iščekivanju. Bio je ljut na oca. Prvi put je bio ljut. Ilija je tačno znao zašto, ali nije znao šta da kaže. Čak i da je znao, ne bi vredelo. Mihailo je dugo čekao dan kad će sa ocem krenuti u lov. Milorad, Ilijin prijatelj iz lovačkog društva, bunio se nekoliko puta zbog toga; ostali su ćutali. Dečaku nije mesto u šumi.

– Sigurniji je sa mnom nego kod kuće – odgovarao bi Ilija.

Milorad nije imao odgovor na to. Lovci su se vrlo dobro sećali dana kad su zatekli Iliju pored ukočenog tela njegove

supruge, predozirane lekovima za smirenje, mrtve. Takođe, svi su vrlo dobro znali da je dečak bio previše mali da bi to zapamtio. Ilija je bio taj koji je vukao teret prošlosti na svojim leđima. Nije mogao da ostavi dečaka samog u kući. To nije dolazilo u obzir. Ne posle svega. Lovci su se trudili da razumeju; Milorad je i dalje negodovao, ali sve tiše. Ilija je svaki put pred lov mislio o tome, iznova i iznova se mučio. Plašio se, ali taj njegov strah nije bio ništa u poređenju sa onim stvarnim, iskonskim strahom protiv kojeg se sve vreme borio. Taj strah ga je većito napadao s leđa, i zbog njega je bio ranjiv, besan, a opet, otupeo. Taj dečak mu je sve što ima. Naučiće ga svemu što zna jer u ovom svetu mora da bude spreman na sve.

– Šta će mu sve to? – pitao je Milorad.

– Da preživi.

– Kao što ti preživljavaš? – upitao bi.

Ilija je isključio motor. Njihali su se na talasima, dovoljno udaljeni od obale. Mihailo je primetio dečaka kako stoji na obali zagledan u nešto ispred sebe.

– Ne tako blizu vode – rekla mu je majka.

Bio je neobično miran, usredsređen. Onda se trgao i podigao ruku. Mahnuo mu je. Mihailo je želeo da uzvрати pozdrav, ali glas mu nije izlazio iz grla, ruka nije načinila nikakav pokret. Ostao je nem i još više se snuždio. Dečak s druge strane obale trčkarao je po opalom lišću i grančicama dok je njegova majka hodala polako i veselo ćaskala sa njim. Mihailo ih je znatiželjno posmatrao.

Ilija je primetio Barbaru mnogo pre nego što je ona opazila njega. I Barbara je prozborila nešto, ali se vrlo brzo pokajala. Taj bradati muškarac i uplašeni dečak samo su sedeli u čamcu i zurili u njih. U Barbaru i Demijana. Kad je Ilija konačno podigao ruku da uzvрати pozdrav, Barbara je povukla dečaka za jaknu i on pođe negodujući. Bila je uznemirena tom neobičnom slikom koja joj se urezala u sećanje i dugo će je proganjati. Demijan je bio zbunjen majčinim ponašanjem.

Popeli su se na zemljani bedem, hodali do kraja nasipa, a onda se spustili prema selu.

Čim je ušla u kuću, Barbara je poželela da zagrlji Adama, ali on nije bio tu. Svuda unaokolo bile su razbacane stvari i neraspakovane kutije. Demijan je odmah seo u fotelju i upalio televizor.

– Vidi, mama, počelo je.

Barbara je, vođena tom neobičnom tišinom, pošla u podrum. Nameštaj, tepisi i stone lampe bili su obavijeni sivim i lepljivim nitima. U starom ormanu visile su haljine i kaputi. U uglu je, prekrivena starim čaršavom, stajala kolevka. Barbara je prišla, povukla platno sa nje i zaljuljala je. Kolevka se njihala lagano, vrhovi zakrivljenih nožica naizmenično su dodirivali pod i odvajali se od njega. Jedna stara uramljena fotografija virila je iza ormara. Barbara ju je izvukla, obrisala rukom i dugo posmatrala. Otisci njenih prstiju bili su svuda po staklu. Na fotografiji, dvoje mladih stajali su zagrljeni u parku. Žena je gledala muškarca u oči. Muškarac je u jednoj ruci držao cigaretu, dok je drugu spustio ženi na rame. Bile su to šezdesete godine, kad se život njihao lagano kao ova kolevka. Tamni mantil muškarca sa fotografije dosezao je do poda. Osmeh žene bio je jedva primećan, nežan. Barbara je spustila fotografiju u kolevku.

Na vratima se još jednom okrenula, potpuno obuzeta nepoznatim životima, i tad je primetila stari dečji bicikl naslonjen na zid.

Razmišljala je o rečima svoje majke kad je jednom prilikom priznala da se plaši starih stvari, tačnije – tuđih starih stvari, neobičnih tavana i podruma, ostava, svega što krije nečiji život.

– Te stvari su mnogo strašne – govorila je majci. Majka se samo smešila i odgovarala:

– Nema ničeg strašnog u tome. To je bio nečiji život.

Stvari su ništa bez daška života. Ljudsko telo je ništa bez duše. Stvari su ništavne onako same, bez ikoga.

Nije ni čudo što je, lutajući sopstvenim sećanjima, uspela da vidi i ono drugo, ono tuđe.

5.

Mihailo, sakriven iza očevog bureta za rakiju, u zasedi je čekao da lane izađe iz radionice. Čvrsto je držao svoju vazdušnu pušku i osmatrao. Lane je veselo izašlo iz radionice u dvorište. Dečak je pratio puškom njegovo kretanje. Kad ga je primetilo, lane je krenulo prema njemu. Ali utom su mu spali lažni rogovi pa je počelo da razvlači grane i igra se. Mihailo mu je prišao i pomazio ga, pomalo nezadovoljan što ne može ničemu da ga nauči. A lane je sa svakim danom bilo sve neobuzdanije. Mihailo ga je gurao, terao ga od sebe kako bi nastavio svoju igru, ali ono se nije

micalo. Dečak se udaljio i ponovo sakrio kako bi pucao u njega, i konačno pritisnuo okidač. Ali puška je bila prazna. Lane se okrenulo i pošlo nazad u radionicu. Mihailo je potrčao za njim.

Uhvatio ga je za noge i počeo da ga vuče primoravajući ga da legne. Životinja je bila zbunjena i uplašena.

– Upucao sam te. Sad si mrtav. Lezi.

Mihailo je izgledao smešno dok je pokušavao da ga obori na zemlju. Lane je najzad leglo.

Već je pao mrak. Otac je dozivao dečaka da uđe u kuću. Mihailo je odveo lane u radionicu, ali čim je zatvorio vrata za sobom, vratio se i zagrlio ga, pa seo pored njega i počeo da ga mazi.

– Moraću da te lovim. Razumeš? Čak i kad odeš u šumu. Tamo ću stvarno morati da te lovim. Slobodno možeš da odbaciš rogove. Ja ću te naći.

Lane je osluškivalo zvuke. Otac je otvorio terasna vrata i čekao. Mihailo je pošao i lane je odmah skočilo na noge. Dečak je

pokušavao da ga vrati unutra, ali ono nije želelo da ostane samo. Nema više vremena, pomisli i izađe iz radionice.

– Gde si dosad?

– Tu sam.

– Zaboravio si da spustiš rezu na vrata.

Mihailo se vratio da spusti rezu. Znao je da lane ne leži na starom ćebet, već na betonu, tik uz vrata.

6.

Kad su ušli u kuću, unutra skoro ničeg nije bilo. Svetlo je nadiralo sa svih strana i Barbari se to dopalo. Stari nameštaj je bio uklonjen, sve osim pisaćeg stola i tamnozeleno fotelje, koja je stajala nedaleko od balkonskih vrata. Barbara je, u početku, želela da se otarasi te fotelje, ali ju je ipak zadržala.

– Sklonili su sve, ali su ostavili tu fotelju i sto. Zašto? – upitala je Adama.

– Ne znam – odvratio je zlovoljno.

– Zar tebi to nije čudno?

– Ne.

– Da zovem nekog da ih odnese? – insistirala je.

– Zašto? Meni se dopada – rekao je suvo.

– Šta je sa tvojim starim stolom?

– Imaću dva.

Adam je ušao u dnevnu sobu i krenuo prema malom sekretoru. Otvorio je fioke i ubacio svoje papire i beležnice. Ponašao se kao da poznaje svaki kutak te kuće. Sasvim prirodno se kretao između komada nameštaja i koristio stvari kao da su njegove. On se, za razliku od Barbare, nije vezivao za predmete. Mogao je da spava i piše bilo gde. Dom mu nije bio potreban, mogao je i bez njega.

Barbara je sedela u fotelji i razmišljala. Balkonska vrata su bila okrenuta ka prednjem dvorištu pa je odatle mogla da

vidi put, poneki automobil i Demijana kako se igra napolju. Zadnje dvorište se graničilo sa šumom.

Želela je da razume to mesto. Osetila je nešto u toj kući, u tome kako je disala. Barbara se trudila da joj udahne nov život, ali činilo se da se kuća opire, kao da je bila snažnija u svojoj nameri da istraje.

Uprkos svemu, Barbara je imala izvesne predstave o novom početku i bila je srećna. Kada je sutradan stigao nameštaj iz grada, potpuno se posvetila preuređivanju. Bila je to zaista lepa kuća.

7.

Kafana „Kod Jablana“ nalazila se blizu fudbalskog terena, u samom centru sela. To je bila jedna stara kuća, izgrađena pre više od pola veka, obložena fasadnom ciglom. Sa visokih prozora visile su heklane zavese i padale na požutele radijatore. Meštani su voleli da sede pored prozora i upijaju jutarnju svetlost dok čitaju dnevne novine ili pretresaju najnovije tračeve iz sela, još uvek bunovni, nedovoljno pijani. Uveče, sa tog mesta, jasno su mogli da kontrolišu sve što se dešava na ulici, na parkingu. Razgovarali su o usevima, o ženama, o lokalnoj politici. Smejali su se i kucali čašicama iz kojih se prolivala domaća rakija i tako po ceo dan, od jutra do mraka.

Adam je ušao u kafanu i seo za prvi slobodan sto. Vlasnik kafane je sedeo za šankom i pušio. Konobar je sačekao nekoliko minuta pa prišao gostu.

– Izvolite? – upitao je.

– Pivo – rekao je.

– Domaće? – upitao je.

– Da – odgovorio je Adam.

Vlasnik je dobro odmerio Adama; način na koji je hodao, podizao kriglu i ispijao pivo. Nikad ga ne bi zaboravio. Pripalio je drugu cigaretu i okrenuo se ka vratima da vidi ko ulazi.

– Gospodine, želite li još jedno? – upitao je konobar Adama.

Adam pogleda u vlasnika, koji je sedeo na svom mestu, pored šanka. Vlasnik je razgovarao telefonom.

– Još jedno – odgovorio je.

Ostali gosti su ga krišom posmatrali, niko mu se nije obraćao. U sali je bilo mračno, prepuno dima, koji se lepio za odeću i kosu. Stolnjaci su bili prljavi, pepeljare pune pikavaca, a ljudi su sve vreme ulazili i izlazili. Kafana je bila puna kao oko. To odvratno mesto još živi, pomislio je.

Ljudi se nimalo nisu promenili. Ljudi se ne menjaju, nikad. Fotografije su visile po zidovima – najstarije kuće u selu, konjske zaprege, blatnjave ulice, meštani ispred zadrugnog doma, ispod mosta, na reci. Zaleđeni osmesi muškaraca u radnim odelima i žena u dugačkim suknjama i lakovanim cipelama. Uramljeni život, zauvek izgubljen.

Muzika sa radija je bila glasna, ali nije nadjačavala žamor. Gosti su se gledali, govorili, ćutali. Neki su mu se učinili poznati, ali svi oni su bili uzdržani, tek pristigli iz lovišta, iz atara.

Adam se trudio da zapamti svaki detalj, ali je bio umoran – od puta, promena, Barbarine nesigurnosti. Razmišljao je o posledicama one kobne noći kada su pokušali da uđu u njegov dom isti oni koji su mu mesecima pričali laži.

Vrata su se otvorila i hladan vazduh je nahrupio u salu. Adam je podigao pogled i shvatio da je pogrešio što je došao u kafanu. Ali bilo je kasno. Ivan je prišao vlasniku i pozdravio se s njim. Ostali muškarci su dobacivali nešto i smejali se, ali Ivan kao da to nije primećivao. Prozborio je nekoliko reči s vlasnikom, a onda je ugledao Adama. Nitkov se vratio. To ga uopšte nije iznenadilo. Ivan je sve vreme zamišljao njihov ponovni susret. Kafana je bila najbolje mesto koje je mogao da izabere. Potcenio ga je. Nije došao slučajno. Bio je proračunat. Isti izraz lica, zagonetni osmeh. Mogao je da istrpi bol, bez problema. Kao onaj dan na

pločniku ispred zgrade. Ponosan. Umišljen. Uveren da je bolji od drugih.

I Adam je njega primetio. Ivan je prišao Adamovom stolu. Ljudi u kafani su se na trenutak ućutali. Adam se okrenuo ka vlasniku, a onda ka Ivanu. Bio je zbunjen. Pomislio je da će skočiti na njega i baciti ga na sto. Želeli su da ga vide poniženog, na zemlji. Prezirali su ga. A opet, ne mogu oni njega toliko da zastraše koliko on može njih. Bio je u sličnim iskušenjima i uvek se izvlačio. Adam se beskompromisno borio i pobeđivao.

Ivan je prekinuo tišinu, prasnuo u smeh i prišao da zagrlji Adama. Potpašao ga je po ramenu, kao prijatelja. Adam je prihvatio zagrljaj, zbunjen.

– Mislio sam da se nikad nećeš vratiti – rekao je Ivan, neobrijan, izrazito plavih očiju, opasan i smeo.

– Ovo je samo privremeno.

– Pročitao sam tvoj najnoviji članak – nastavio je.

Adam se nasmešio. Ivan je, posle svega, ipak sačuvao smisao za humor. Bio je pronicljiv i oprezan.

– Koji? – Adam se pretvarao.

– Onaj koji te je poslao ovamo.

Adam ga je pogledao. Nasmeljali su se.

– Nisam znao da te interesuje politika?

– Ne interesuje me.

– Onda dobro.

Konobar je ponovo prišao i spustio pivo na sto.

– Kuća časti – nasmešio se i pokazao na vlasnika. Muškarci podigoše čaše da nazdrave.

– Ne sećaš se Jablana? Adam je odmahnuo glavom.

– Šteta. Čuvao ti je leđa kad si bežao ovamo da piješ.

– Mora da je bilo davno...

– Treba da malo osvežiš pamćenje. Mislim, ako želiš da ostaneš ovde.

– Kažem ti, ovo je samo privremeno.

Ivan se nasmešio. Kucnuli su se, pivo se prolilo iz čaša.

– Koliko se nismo videli? – upitao je Adama.

– Osam–devet godina.

Na trenutak su začutili birajući reči.

– Mnogo je vode proteklo ispod mosta – rekao je Adam.

– Da, ali mulj je ostao – odgovorio je Ivan.

Pričali su dugo, o svemu – o Adamovom dolasku, o prošlim vremenima. Ivan nije mnogo pričao o sebi. Spomenuo je lovište, šumu i lovce. Spomenuo je kralja šume, čak i Iliju. Ali na tome se završilo. Već pripit, insistirao je da upozna Adamovu porodicu. Adamu se to nimalo nije dopalo, ali je pristao.

Istina je da ga nimalo nije zanimao. Čak mu je izgledao smešan. Njegov hod, način govora, polo majica i digitalni sat. Ivan je, u suštini, znao mnogo toga o Adamu. Kad ga je ugledao, odmah je smislio plan. Neverovatno rasplet mu se ukazao i on ga je zgrabio, bez razmišljanja. A Adam, koji se bezmalo borio za goli život, odbačen i bukvalno prognan iz grada, izgledao je kao lak plen. I to je i bio.

– Zašto ne kreneš sa nama sutra u lov? – pitao je Ivan.

– Možda i hoću.

Kad je izišao iz auta i ugledao Ivana kako se parkira ispred njegove kuće, odmah se pokajao što ga je pozvao. Svetlo na spratu je gorelo. Demijan još uvek nije bio u krevetu.

8.

Demijan se kupao u kadi igrajući se svojim igračkama, brodovima i gumenom iguanom. Glasno se smejao i izmišljao priču. Vrata od kupatila bila su otvorena. Barbara je ležala na krevetu, čitala knjigu i osluškivala šta dečak radi.

– Operi zube, Demijane.

– Oprao sam.

– Nisam čula.

– Mama, kad će tata da dođe?

– Uskoro! – povikala je.

Kad je začula zvuk automobila, požurila je ka prozoru. Adam je stajao pored automobila i čekao. Lada niva skrenula je na njihovu ćupriju. Iz automobila je izišao Ivan. Neko vreme je stajao i posmatrao kuću. Razgovarali su a onda je Adam pošao prema kući. Ivan je podigao pogled, osećao je da ga Barbara posmatra. Barbara je zbunjeno navukla zavesu i brzo se udaljila od prozora.

Pošla je niz stepenice i saplela se o kutije u hodniku. U tom trenutku otvorila su se ulazna vrata i Adam je ušao.

– Prestravio si me.

– Šta je bilo?

Na vratima je stajao taj nepoznati čovek, s lovačkom kapom na glavi.

– Ovo je Ivan, upoznali smo se u kafani.

Nije mu pružila ruku, ne odmah.

– U kojoj kafani?

Ivan je ušao za Adamom, koji je zatvorio vrata.

– U kafani, u centru.

Demijan je stajao ogrnut peškirom i posmatrao ih s vrha stepenica. Voda je kapala na pod. Barbara je pošla ka dečaku.

– Zvao sam te, mama.

Barbara je odvela dečaka u sobu, obrisala ga i obukla mu pidžamu. Demijan je ćutao.

– Mama, hoću kući. Ovde mi je dosadno.

– Znam, mili. Ali ovo je sad naša kuća.

– Ne sviđa mi se.

– Zavolećeš je s vremenom, veruj mi.

– Nemoj da ideš, mama. Plašim se.

– Nema razloga da se plašiš.

– Ne idi.

Barbara se vratila i legla sa njim u krevet.

– Sutra će sve biti mnogo bolje.

Barbara je čekala da dečak zaspi, obuzeta mislima o ne-

poznatom čoveku koji je ušetao u njihov dom i uznemirio je svojim prisustvom, govorom, tim procenjivačkim pogledom.

Dole, u dnevnoj sobi, Ivan je zaobilazio neraspakovane kutije i nameštaj. Ta kuća je bila stara, ali ne toliko da je zaboravi.

– Podseća me na Sašu.

– Barbara? – upitao je Adam pomalo zbunjen i pošao da mu sipa piće.

– Da – nastavio je.

Adam se nadao da Ivan više neće da poteže tu temu, ali ovaj je nastavio.

– Mrzela je lov. Mrzela je i mene.

– To nije tačno.

– Mrzela je i njega kasnije, sve je mrzela.

Adamu je postajalo neprijatno. Ivan je bio svestan svakog Adamovog pokreta i odgovora. Za njega je Adam bio oličenje laži.

– Mislim da Saša nije umela da mrzi.

– Da...

– Pogotovo ne svog brata...

To je bilo sve što je Adam čuo od Ivana. Nijednom više nije spomenuo Sašu. Adamu je laknulo. Do kraja večeri pričali su o kafani u kojoj su pili, o svima onima koji su tog leta, pre nekoliko godina, prisustvovali tom neobičnom događaju kad se prelepa Saša udala za starijeg muškarca, čudnog lovca kojeg su se svi plašili, pa čak i ona sama.

– Ti to najbolje pamtiš, zar ne?

– Mislim da nismo došli ovamo da pričamo o tome – odgovorio je Adam.

– Koliko tvoj sin ima godina?

– Šest – odgovori Adam.

– Njen sin ima osam.

Kad se Barbara trgla, shvatila je da je zaspala zajedno s Demijanom. Dole, u dnevnoj sobi, Adam je i dalje sedeo sa svojim gostom i pričao. Bilo je nečeg čudnog u njihovom ponašanju. Smeh ih je odavao. Bio je to smeh dvojice ljudi koji su se poznavali mnogo duže nego što je Adam tvrdio. Kad je Barbara ušla, Adam je prestao da se smeje. Ivan je osetio olakšanje. Pružio joj je piće i ona je sela pored njega. Ivan ih je posmatrao, bilo mu je neprijatno.

– Ivan je lovac, znaš, Barbara.

– Ne.

– I pozvao me je da sutra idem sa njima u lov.

– Ti da ideš u lov?

– Da, zamisli.

– Pokušavam.

Barbarise Ivannijenimalo dopao, mađanije znalazašto. Nije joj se sviđalo što sedi na njenoj fotelji. Nije joj se dopala njegova odvratna kapa. Ništa joj se nije dopalo na njemu. A njemu je bilo sve nelagodnije jer je Barbara bila veoma neljubazna i jedva ga udostojila pogleda. Ubrzo je ustao i krenuo kući.

– Ja bih da krenem. Sutra ustajemo veoma rano. Kažu da će biti magla.

– Hoćete li da dođete po mene? – pitao je Adam.

– Čekaj nas na glavnom putu. Tamo ćemo da te pokupimo. Barbara nije mogla da veruje svojim ušima.

– Ovo mora da je neka šala? – pogledala je zbunjeno u Adama, koji se samo nasmešio. Ivan joj je prišao i pružio joj ruku.

– Drago mi je što sam vas upoznao, Barbara.

Dobro ga je osmotrila i mlitavo pružila ruku posle kraćeg dvoumljenja. Nije on kriv. On je samo ljubazan gospodin slovačkom kapom na glavi. Mrzela je Adama u tom trenutku, njegovu iskeženu facu i odvratno smešakanje.

Ivan i Adam su neko vreme samo stajali u dvorištu i posmatrali kuće i pustu ulicu.

– Nemoj da kasniš.

– Važi – odgovorio je Adam.

Čekao je da Ivan ode. Nije verovao ni svojim rečima, ni svojim mislima. Trudio se da pokaže koliko se promenio i sa-zreo. Trudio se da ne pokaže strah. Ali Ivan, kao svaka hijena, nanjuši čovekovu slabost i pre nego što je vidi.

Kad je ispratio Ivana, vratio se u kuću i zatekao Barbaru kako sedi na stepeništu.

– Možeš li da mi objasniš šta se događa?

– Ništa. Sreo sam ga u kafani, dopao mi se i hteo sam da ga upoznaš.

– Zašto?

– Otkud znam.

– Poslednji put kad je neko pokucao na naša vrata, morali smo da ostavimo sve i odemo. Adam je legao na kauč.

– Nećeš valjda stvarno da ideš u lov?

Adam je upalio televizor. Bio je povređen. Nije želeo da razgovara sa njom, a kamoli da se svađa. Barbara je otišla u spavaću sobu i dugo se okretala u krevetu čekajući ga, sve dok najzad nije zaspala i probudila se ujutru kad je već bilo kasno.

9.

Probudio se na trosedu. Neko vreme je sedeo nepomično i razmišljao šta da radi. Uprkos svemu, nešto ga je mamilo da se vrati, što ga je opterećivalo i gušilo, ostavljalo utisak nedovršivosti. To se desilo davno, ali se nikad nije u potpunosti re-

šilo. Čovekova prošlost je kao njegova senka, nekad ga nadvisi, nekad se ne primećuje.

Adam je izašao iz kuće i uputio se na ugovoreno mesto. Bilo je rano jutro. Išao je sredinom puta, prema šumi. Unakolo nije bilo žive duše. Tišina ga je opominjala da se vrati i svaki put kad bi pogledao na sat, okrenuo bi se da osmotri odakle je došao. Sve više se udaljavao od mesta gde je trebalo da ga Ivan pokupi. Ali svejedno je, odakle god da je Ivan dolazio, morao je da ga vidi.

Adam nije mogao da stoji i čeka. To ga je izbezumljivalo i podsećalo na ono veče kad je čekao... Baš tu je čekao, beskonačno dugo, i cvokotao na hladnoći. Svet mu se rušio, iz šume se čula rika jelena, zlokobno okruženje ga je odvrćalo, ali on je i dalje čekao, sve dok neko nije došao po njega i odveo ga kući. I posle toliko godina, opet je tu, na istom mestu. Ali sada je drugačiji je.

Oprezniji. No i dalje nesvestan svog repa koji udara o zemlju i nosi sa sobom ostatke te kobne večeri.

Okrenuo se kad je do njega doprlo brundanje motora automobila. Iz magle je izašla lada niva. Vozač je kao opsena projurio pored njega, prateći ga u retrovizoru. Dvojica lovaca sedeli su na zadnjem sedištu. Adam se izmakao u stranu i pao u žbunje. Nekoliko minuta kasnije, prošao je i drugi terenac. Adam je ustao i skrenuo u šumu. Hodao je dugo, uznemiren. Ivan mu je vratio za ono sinoć, opet ga je prešao, kao i ono veče kad se pojavio niotkud. Taj je živeo za spletku, nemoćan da se suprotstavi svima koji su bili jači od njega i dokaže se. A u lovu se i te kako dokazivao. Bio je jedan od najboljih. Ali ne i najbolji. Nikad nije uspeo da pogodi kralja. Nikad nije uspeo da pobedi Iliju, a toliko je želeo da ga skine sa prestola i ponizi. Ilija je mogao zubima da ga ubije, da ga na licu mesta sahrani, samo kad bi hteo.

Zaustavio se kraj jezera. Bilo je to malo jezero, okruženo šumom, daleko od svega. Ta tamna voda, gutala je njegove tajne godinama, krila ih u dubokom mulju.

Blizu jezera, na utabanom putu, stajao je parkiran plavi kombi. Ali u njemu i oko njega nije bilo nikog. Adam ga je obišao sa svih strana, uhvatio kvaku i pokušao da otvori vrata. I uspeo je.

Primitio je čebe, rukavice, gumene čizme. Tišina ga je je prestravila i prošlost je lagano isplivala na površinu. Pomislio je da ga Ivan prati, posmatra i samo čeka trenutak da ga zaskoči i onesvesti, pa da ga tako onesvešćenog ubaci u kombi i odveze neznano kud.

Bio je obuzet strepnjom, ljut na sebe. A onda se nasmejao sopstvenim mislima i toj nakaradnoj šali koju su mu priredili. Dobro je podnosio niske udarce. A ovaj udarac nije bio ni upola poražavajuć u poređenju s onima koji su se tek spremali da padnu. Adam je zatvorio vrata kombija, pogledao u mirnu vodu i magloviti predeo, pa okrenuo ključ.

10.

Ilija je prišao dečakovom krevetu i polako ga budio. Dečak se pospan uspravljao. Ilija mu je pomogao da se obuče, obuio mu je cipele i obukao jaknu. Mihailo još uvek nije mogao da stoji na nogama.

– Mihailo, imam nešto za tebe.

Dečak je protrljao oči i pogledao u oca. Ilija je izvadio iz džepa vabilicu i pružio mu. Dečak se nasmešio.

– Znaš šta je to? – upitao je Ilija blago se osmehnuvši.

– Da!

Obojica su zagledali drvenu vabilicu na kojoj su bili ugravirani jelenski rogovi.

– Oponaša zvuk srne. Probaj.

Mihailo je uzeo pištaljku i stidljivo dunuo u nju. Piskutavi i kratki zvuk uplašene srne odjeknuo je prostorijom.

– Ponesi je, ali nemoj da je koristiš dok ti ne kažem – rekao je Ilija.